

FUNKCIJU AUDITA DARBA GRUPA

VALSTS TIESU EKSPERTĪŽU IESTĀDĒS

29.05.2009. Nr.

RĪGĀ

FUNKCIJU AUDITA ZIŅOJUMS

Auditējamās jomas vispārējs apraksts

[1] Valsts tiesu ekspertīžu iestādes darbojas, lai nodrošinātu tiesas un pirmstiesas izmeklēšanas iestādes ar tām lietas izspriešanai nepieciešamo informāciju par faktiem pirmkārt kriminālprocesā, taču nepieciešamības gadījumā arī administratīvajā procesā un civilprocesā.

Eksperta atzinums lietā tiek pieprasīts gadījumos, kad lietai nozīmīgu apstākļu noskaidrošanai nepieciešamas speciālas zināšanas medicīnā, tehnikā, mākslā vai kādā citā nozarē. Tiesu ekspertīžu iestādes un tiesu ekspertu darbu Latvijā reglamentē Tiesu ekspertu likums, kura mērķis ir regulēt tiesu ekspertu profesionālo darbību, lai valstī nodrošinātu objektīvu, tiesisku un zinātniski pamatotu tiesu ekspertīzi. Tiesu eksperti atbilstoši Tiesu ekspertu likumam tiek sertificēti, taču sertifikācija nav obligāts priekšnoteikums tiesu ekspertīžu veikšanai. Procesā virzītājs ir tiesīgs prasīt eksperta atzinumu arī tādai personai, kura nav sertificēta kā tiesu eksperts, taču kurai ir speciālās zināšanas konkrētajā jomā.

[Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes \(turpmāk – \[VP KP\] \) komentārs:](#)

[Arī Kriminālprocesa likums un citi.](#)

[2] Tā kā lielākā daļa valstī veikto tiesu ekspertīžu tiek veiktas kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu procesā ar mērķi nodrošināt valsts apsūdzības uzturēšanu, secināms, ka tiesu ekspertīžu veikšana ir valsts funkcija, kuras nodrošināšanas pienākums pirmkārt piekrīt valstij un vienīgi situācijā, kurā privātais sektors ir pietiekami gatavs un kompetents atsevišķu ekspertīžu veikšanā, šīs atsevišķās ekspertīzes būtu iespējams nodot privātajam sektoram. Vienlaikus, arī situācijā, kurā konkrētu ekspertīzi būs iespējams nodot privātajam sektoram, tās veikšana kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu procesā joprojām būs jāapmaksā valstij.

[3] Lai tiesu ekspertu veiktās ekspertīzes būtu ticamas un uz tām varētu balstīt notiesājošu spriedumu, ekspertīze jāveic, izmantojot vispāratzītas un validētas metodes, kas nodrošina ekspertīžu pareizību un ticamību. Gan tiesu ekspertiem, gan ekspertīžu laboratorijām jāapliecina sava kompetence piedaloties prasmes pārbaūžu vai starplaboratoriju salīdzinošās testēšanas programmās.

[4] Kvalitatīva tiesu eksperta darba pirmais priekšnosacījums ir kvalitatīvi izņemts ekspertīzes objekts – pierādījums, ko attiecīgi kvalificēta persona ir izņēmusi noziedzīga nodarījuma notikuma vietā vai ieguvusi no aizdomās turētās, apsūdzētās, tiesājamās vai cietušās personas. Tā kā noziedzīga nodarījuma vietā parasti nepieciešams izņemt daudzu veidu pierādījumus (pirkstu nospiedumu, šāvienu pēdas, asins pēdas, šķiedras, augsnes paraugus, u.c.), nav iespējams nodrošināt visu veidu

ekspertu piedalīšanos noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vietas apskatē. Līdz ar to pierādījumu savākšana būtu jānodrošina attiecīgi apmācītam procesa virzītājam – kriminālistam, kurš ir kompetents visāda veida pierādījumu izņemšanā un to saglabāšanas nodrošināšanā, tiesu ekspertus noziedzīga nodarījuma vietas apskatē iesaistot vienīgi sevišķi komplicētos gadījumos. Kriminālisti šobrīd tiek apmācīti Valsts policijas koledžā.

[VP KP] Šādu „procesa virzītāju-kriminālistu” neparedz Kriminālprocesa likums! VP KP reģionu birojā strādā sertificēti eksperti-kriminālisti.

[5] Saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 13.novembra noteikumiem Nr.753 „Noteikumi par tiesu ekspertīžu iestāžu sarakstu” Latvijā ir piecas tiesu ekspertīžu iestādes:

1. Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Ekspertīžu dienests;
2. Valsts tiesu ekspertīžu birojs;
3. Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs;
4. Valsts SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”;
5. Valsts policijas Kriminālistikas pārvalde.

Funkciju audita mērķis, uzdevumi un apjoms

[6] **Funkciju audita (FA) mērķis**¹ bija analizēt to veicamās pārvaldes funkcijas un uzdevumus, lai apzinātu iespējas vienkāršot auditā iesaistīto iestāžu institucionālo struktūru, tādējādi samazinot valsts budžeta dotāciju un izdevumus attiecīgajās iestādēs un sniegtu priekšlikumus par konkrētu funkciju un uzdevumu nepieciešamību un iespējām tos deleģēt privātpersonām.

[7] FA uzdevums paredzēja²

1. Izvērtēt Valsts tiesu ekspertīžu biroja, Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes un Valsts tiesu medicīnas ekspertīžu centra funkcijas un uzdevumus;
2. Sagatavot informāciju par Valsts tiesu ekspertīžu biroja, Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes un Valsts tiesu medicīnas ekspertīžu centra funkciju un uzdevumu veikšanas apjomu, funkciju un uzdevumu īstenošanai izmantoto resursu, tai skaitā cilvēkresursu, atbilstību labumam, ko sabiedrība gūst no konkrētās funkcijas vai uzdevuma, kā arī funkciju un uzdevumu veikšanas nepieciešamību;
3. sagatavot priekšlikumus turpmākai rīcībai auditējamo institūciju darba efektivizēšanai;
4. Izvērtēt reorganizācijas rezultātā ietaupīto līdzekļu apjomu.

[8] **FA apjoms.** Audita gaitā tika konstatēts, ka Latvijā tiesu ekspertīzes tiek veiktas arī valsts SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” un Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Ekspertīžu dienestā. Attiecīgi Funkciju audita apjoms tika paplašināts, aptverot arī valsts SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” un Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Ekspertīžu dienestu.

[9] FA gaitā :

¹ Saskaņā ar **Funkciju audita plāna 2009.gada pirmajam pusgamam** 2.punktu (MK 03.03.2009 rīkojums Nr.147)

² Saskaņā ar MP rīkojuma **Par funkciju audita darba grupu un funkciju audita veikšanu Valsts tiesu ekspertīžu birojā un funkcionāli saistītās iestādēs** (12.03.09. Nr.91) 3.punktu

- tika veikta Valsts tiesu ekspertīžu biroja (VTEB), Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes (VPKP) un Valsts tiesu medicīnas ekspertīžu centra (VTMEC), SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” un Valsts robezsardzes Galvenās pārvaldes Ekspertīžu dienesta darbību regulējošo normatīvo aktu izpēte;
- auditējamo iestāžu iesniegtās sākotnēji sagatavotās informācijas (saskaņā ar funkciju audita jomu regulējošajiem tiesību aktiem) analīze;
- institūciju apmeklējumi un vadošo amatpersonu intervijas;
- konsultācijas ar privātajiem ekspertiem un procesa virzītājiem;
- faktiskās situācijas apzināšanas rezultātā iegūtās informācijas analīze un secinājumu izdarīšana;
- FA darba uzdevums, apjoms un tā gaita tika prezentēta Saeimas Publisko izdevumu un revīzijas komisijas 2009.gada 1.aprīļa sēdē.

Funkciju audita gaitā konstatētās situācijas atspoguļojums, funkcijas, uzdevumi un riski

[10] Valsts tiesu ekspertīžu iestādes atbilstoši to darbību reglamentējošajiem dokumentiem³ veic tikai divas funkcijas, no kurām viena ir tiesu ekspertīžu veikšana, bet otra – metodiskās un konsultatīvās palīdzības sniegšana pamatā tiesībsardzības iestādēm. Šī darba vai tā atbalsta funkciju veikšanā ir iesaistīts viss attiecīgo iestāžu vai to struktūrvienību personāls (izņemot SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”, kas veic arī ārstniecības un rehabilitācijas funkcijas, kuru auditēšana nav šī audita uzdevums, tāpēc šajā ziņojumā tās netiks apskatītas).

[11] Normatīvajos aktos nav noteikta atsevišķu tiesu ekspertīžu iestāžu kompetence konkrētu ekspertīžu veikšanā, līdz ar to ir izveidojusies situācija, kurā atsevišķus ekspertīžu veidus iespējams pasūtīt vairākās tiesu ekspertīžu iestādēs. Vislielākā pārklāšanās vērojama Valsts tiesu ekspertīžu biroja un Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes veiktajās ekspertīzēs (ieroču identifikācija, šāvienu pēdu un apstākļu izpēte, ieroču, speciālo pašaizsardzības līdzekļu un to munīcijas diagnostiskā izpēte, dzīvnieku matu izpēte, daktiloskopiskā identifikācija, papillārlīniju pēdu vizualizēšana, dokumentu tehniskā izpēte, reljefo identifikācijas zīmju izpēte, informācijas tehnoloģiju izpēte, dokumentu materiālu izpēte, metālu un sakausējumu izpēte, naftas produktu un viegli uzliesmojošu vielu izpēte, šķiedru materiālu un to izstrādājumu izpēte, šāviena pēdu ķīmiskā izpēte, papīra naudas zīmju izpēte, grafiskā izpēte, apavu un apģērba mehānisko bojājumu un atstāto pēdu izpēte, homoskopisko pēdu izpēte, mehanoskopisko pēdu izpēte, transportlīdzekļu atstāto pēdu izpēte. Atsevišķās jomās pārklājas arī Valsts tiesu medicīnas ekspertīžu centra un Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes darbs (cilvēka matu morfoloģiskā izpēte, cilvēka bioloģiskā materiāla DNS genotipa noteikšana, narkotisko un psihotropo vielu izpēte, spirta un alkohola izpēte).

[VP KP] Tiesu ekspertīžu iestāžu kompetences noteikšana normatīvajos aktos būtu nozīmīgs ierobežojums, kas, kā rāda iepriekšējā pieredze, izdodot MK rīkojumu par funkciju nodalīšanu, nedarbojas. Šāds ierobežojums apgrūtinātu ekspertīžu iestāžu darbu gadījumos, ja tiktu ieviestas jaunas metodes, normatīvajam aktam būtu nepieciešami nemitīgi grozījumi. Jāatzīmē, ka šāds normatīvais akts būtiski ierobežotu arī izziņas izdarītāja izvēli noteikt ekspertīzi ekspertīžu iestādē vai iespējams - citas valsts ekspertīžu iestādei, vai, piemēram, kādu lietai nozīmīgu

³ Atsauces uz visiem nolikumiem

apsvērumu dēļ, uzdot to veikt kompetentam reģistrētam sertificētam privātajam ekspertam.

Funkciju audita ziņojumā kļūdaini minēts, ka pārklājas Valsts tiesu ekspertīžu biroja un Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes kompetence papīra naudas zīmju izpētē. Naudas zīmju ekspertīzes veic tika VP Kriminālistikas pārvalde. Pamatojoties uz to, VP Kriminālistikas pārvaldē kopš 1992.gada ir izveidota viltoto naudas zīmju kartotēka, kas nepieciešama viltojumu kopēja izcelsmes avota noteikšanai un viltojumu klasifikācijai.

Saskaņā ar ES Regulu 1338/2001, naudas zīmju izpēti var veikt tikai viena institūcija un tāpēc dibināmi nacionālie analīžu centri (NAC) un nacionālie monētu analīžu centri (CNAC), kas arī tika izdarīts VP Kriminālistikas pārvaldē. Dotajā regulā minēti NAC un CNAC uzdevumi un atbildība.

NAC un CNAC atrodas ES valstu Iekšlietu ministrijās vai nacionālajās bankās, kā arī CNAC dažās valstīs ir monētu ražotnēs.

VP KP nodarbojas tikai ar vielu, kas satur narkotiskās un psihotropās vielas, un ar spirtu saturošo šķidrums/alkoholisko dzērienu izpēti. Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs (VTMEC) veic narkotisko un psihotropo vielu un to metabolītu, alkohola noteikšanu bioloģiskajos paraugos. Līdz ar to atšķiras pētāmais materiāls un izmantotās metodes. VP KP Ķīmisko ekspertīžu nodaļā narkotisko/psihotropo vielu analīzēm izmantojamo iekārtu klāsts (GC/FID, GC/MS) un komplektācija – kapilārās kolonnas, kā arī paraugu sagatavošanai izmantotās atbalsta iekārtas, nav paredzētas narkotisko/psihotropo vielu un alkohola noteikšanai bioloģiskajos paraugos. Līdz ar to uz doto brīdi nevar apgalvot, ka šīs jomas pārklājas.

[12] Tā kā ekspertīžu iestāžu veiktās ekspertīzes pārklājas, ir **vērojama konkurence šo iestāžu starpā, nedaloties ar informāciju un atsevišķām iestādēm datu bāzēs pieejamajiem datiem**, kas neveicina ekspertīžu jomas attīstību (Piemēram, DNS datu bāze, pirkstu pēdu datu bāze, kas pieejamas tikai Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldei). Citos gadījumos pieeja starptautiskām datu bāzēm tiek dota tikai vienai iestādei un objektīvi nav iespējama šāda pieeja vairākām iestādēm ar līdzīgiem uzdevumiem.

[VP KP] VP KP uzturētās datu bāzes ir operatīva rakstura izziņas avots, no kuriem tiek sniegta informācija pamatojoties uz izziņas izdarītāja atsevišķu pieprasījumu. Katrai no datu bāzēm (DNS, daktiloskopiskā datu bāze LATAFIS un ložu/čaulu identifikācijas sistēma ALCIS) ir savs tiesiskais regulējums, kas nosaka tās izmantošanu un tajos nav paredzēta pieeju sniegšana citām ekspertīžu iestādēm. Ziņas no datu bāzēm ir saņemamas likumos noteiktā kārtībā.

[13] Būtiska problēma ir ekspertīžu veikšanas ilgums, ko izraisa gan nepietiekamais tiesu ekspertu skaits, gan nepārdomāti un atsevišķos gadījumos nevajadzīgi liela apmēra „pasūtījumi” no izziņas izdarītāju puses, liekot tiesu ekspertiem „meklēt adatu siena kaudzē”, kas ir iespējams, taču ne vienmēr ir nepieciešams un aizņem ievērojami daudz tiesu eksperta laika.

VP KP vadība ciešā sadarbībā ar VP pārvaldēm un prokuroriem pēdējā pusgada laikā panākusi jūtamu „nelietderīgo” ekspertīžu skaita samazinājumu. It sevišķi- tik „dārgā” jomā kā DNS ekspertīzes.

[14] Kvalitatīva tiesu ekspertīžu veikšana ir pamats kvalitatīvam tiesas procesam valstī. Koncentrējoties galvenokārt uz kriminālprocesuālajām ekspertīzēm jāatzīst, ka bez eksperta atzinuma nav iedomājama gandrīz nevienas krimināllietas

izskatīšana, taču efektīvs un iespējami ātrs kriminālprocess ir būtiskākais sabiedrības drošības garants, nodrošinot gan cietušo, gan aizdomās turēto, apsūdzēto un tiesājamo, kā arī visas sabiedrības tiesību un interešu aizstāvību.

[15] SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”, kas darbojas kā kapitālsabiedrība, galvenokārt balstoties uz privāttiesību principiem, jautājumus, kas saistīti ar ekspertīžu veikšanu un apmaksu, risina atšķirīgi. 2007.gada 14.septembrī starp SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” un Valsts policiju noslēgts līgums par medicīnisko pārbaūžu veikšanu un apmaksu, atbilstoši kuram SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” veic alkohola, narkotisko vielu un psihotropo vielu ietekmes medicīniskās pārbaudes, bet Valsts policija apņemas šīs pārbaudes apmaksāt atbilstoši SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” cenrādim. Šāda vienošanās noslēgta neskatoties uz to, ka ekspertīze alkohola, narkotisko un psihotropo vielu noteikšanai iespējama gan pašas Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldē (pašreiz Kriminālistikas pārvaldē šī ekspertīze netiek veikta cilvēka bioloģiskajā vidē, tomēr iegādātās iekārtas pieļauj arī ekspertīzes veikšanu cilvēka bioloģiskajā vidē), gan Valsts Tiesu medicīnas ekspertīžu centrā. Līgumā noteikts maksimālais ekspertīzes veikšanas ilgums (14 dienas), kas arī tiek ievērots, tādējādi padarot SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” veiktās ekspertīzes to pasūtītājam pievilcīgākas.

[VP KP] Skat. Komentāru pie [11] punkta. Atkārtoti jāatzīmē, ka esošo iekārtu komplektācija nepieļauj veikt narkotisko un psihotropo vielu noteikšanu bioloģiskajos paraugos, kā arī šo iekārtu noslodze ir maksimāla un to izmantošana cita rakstura paraugu izpētei pie esošā darba apjoma nav iespējama. Līdz ar to būtu nepieciešams papildus finansējums jaunu iekārtu iegādei analīzēm un paraugu sagatavošanai, papildus telpām, personāla apmācībai un ekspertu sagatavošanai sertifikācijai atbilstoši „Tiesu ekspertu likumam”, metodes izstrādei un validācijai.

Ambulatorās un stacionārās tiesu medicīniskās psihiatriskās ekspertīzes tiek apmaksātas no veselības aprūpes budžeta attiecīgās programmas pamatojoties uz līgumu starp Veselības obligātās apdrošināšanas aģentūru (VOAVA), kas administrē veselības aprūpes pakalpojumu apmaksai paredzētos finanšu līdzekļus, un SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”. 2009. gadā ar VOAVA noslēgtajā līgumā par sekundārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu I pusgadam ambulatoro tiesu medicīnisko psihiatrisko ekspertīžu veikšanai ir noteikta finansējuma kvota 35421 Ls jeb 5900 Ls mēnesī. Vienas ambulatorās ekspertīzes (manipulācijas) tarifs ir 129 Ls. Tātad mēnesī VOAVA apmaksā 46 ekspertīzes, bet faktiski procesa virzītājs nosūta uz ekspertīzēm vidēji 50 personas mēnesī. Reālā pārstrāde netiek apmaksāta, kā arī netiek segtas psiholoģisko ekspertīžu izmaksas. Līgumā par stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu VOAVA atmaksā vienu gultas dienu 18,39 Ls un pacienta iemaksu 12,00 Ls (jo tiesu medicīniskai psihiatriskai ekspertīzei pakļautie ir no pacientu iemaksas atbrīvotā kategorija).

[16] Iestāžu atbalsta funkcijas 2008.gadā

Iestāde	Atbalsta/Pamatdarbība	Amatu skaits	Gadā (LVL)	% (algas)
Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centra Ķīmiski toksikoloģiskā laboratorija		20	183862.75	

	Atbalsta	1	3344	2%
	Pamatdarbība	19	180518.75	98%
VP Kriminālistikas pārvaldes Ekspertīžu birojs				
		253	2 483 201	
	Atbalsta	18	154 883	7%
	Pamatdarbība	235	2 328 318	93%
			[VP KP] Precizēts skaits!	Precizēts!
VTEB		51	392568.00	
	Atbalsta	13	205615	20%
	Pamatdarbība	45	840638	80%
VTMEC		200	1724440.44	
	Atbalsta	27	126600	7%
	Pamatdarbība	173	1597840.44	93%

Pakalpojumu funkcijas

[17] Visas valsts tiesu ekspertīžu iestādes sniedz pakalpojumus kā izziņas iestādēm un tiesām, tā nepieciešamības gadījumā arī citām fiziskām un juridiskām personām. Šādā izpratnē valsts tiesu ekspertīžu iestādes darbojas kā pakalpojumus sniedzēji, kas, neatkarīgi no pakalpojuma saņēmēja juridiskā statusa (valsts iestāde vai privātpersona) sniedz viena veida pakalpojumu – eksperta atzinumu. Šādā izpratnē valsts tiesu ekspertīžu iestāžu darbs 100% apmērā ir saistīts ar pakalpojumu sniegšanu.

Finanšu rādītāju kopsavilkums 2009.gadam

2009.gada budžets (plānotais)	VTMEC		VTEB		VPKr.P	
	summa	%	summa	%	summa	%
Resursi izdevumu segšanai- IENĒMUMI, t.sk.	2 116 421	100	597893	100	2594896	100
ieņēmumi no budžeta iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi (par nomu un īri)	3600	0.17				
pārējie iepriekš neklasificētie budžeta iestāžu ieņēmumi par sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi	45450	2.15	6300	1.05	103200	3.97
dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	2067371	97.68	591593	98.95	2491696	96.03
IZDEVUMI KOPĀ, t.sk.	2116421	100	597893	100	2594896	100
atlīdzība, atalgojums, darba devēja valsts sociālā apdrošināšanas obligātās iemaksas, sociāla rakstura pabalsti un kompensācijas	1974127	93.28	484023	80.95	2230632	85.96
komandējumi un dienesta braucieni	1500	0.07	8225	1.38	68	0.003
preces un pakalpojumi	89 144	4.21	51012	8.53	84172	3.24
krājumi, t.sk. zāles, ķīmikālijas un tml.	36400	1.72	12873	2.15	252316	9.72

budžeta iestāžu nodokļu maksājumi	4500	0.21			2508	0.1
biedra naudas un dalības maksas ES starpautiskajās institūcijās			1800	0.30		
kapitālie izdevumi	10750	0.51	39960	6.68	25200	0.97
Summa, kuru būtu jāsaņem, lai nodrošinātu pasūtīto pakalpojumu	2 067 371	x	591593	x	2510896	x

Funkciju audita ieteikumi par turpmāko funkciju veikšanu valsts pārvaldē⁴

[18] Tā kā valsts tiesu ekspertīžu iestāžu funkcijas to darbību reglamentējošajos dokumentos nav plaši aprakstītas un, kā konstatēts iepriekš, ekspertīžu veikšana ir atzīstama par būtisku valsts funkciju, atteikšanās no tās izraisītu ievērojamu neatklātu noziedzīgu nodarījumu skaita pieaugumu un līdz ar to ievērojamu sabiedrības drošības apdraudējumu, Funkciju audita grupa atzina, ka atteikšanās no tiesu ekspertīžu veikšanas kā valsts funkcijas vai vismaz valsts pilnībā apmaksātas funkcijas kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu procesā nav iespējama.

[19] Ir praktiski neiespējami paredzēt nākotnē izdarāmo noziedzīgo nodarījumu veidu un to, kādas pēdas tiks atstātas nākotnē izdarīto noziedzīgo nodarījumu vietās, un, ņemot vērā to, ka viens eksperts parasti ir sertificēts veikt ekspertīze vairākās jomās, Funkciju audita grupa atzīst, ka konkrētajā gadījumā nav pamatoti atsevišķi analizēt katra ekspertīzes veida nepieciešamību. Nevienā tiesu ekspertīžu iestādē nodarbinātie eksperti nestrādā tikai pie viena ekspertīzes veida, tāpēc situācijā, kurā kāds no ekspertīžu veidiem netiek pieprasīts, nav novērojama personāla vai iekārtu dīkstāve, bet gan personāls, gan iegādātās iekārtas tiek izmantotas citu ekspertīžu veikšanai.

Līdz ar to resursu ietaupījums iegūstams, nevis ievērojami samazinot ekspertu skaitu, bet optimizējot valsts tiesu ekspertīžu iestāžu struktūru, nodrošinot informācijas tehnoloģiju izmantošanu veicamo un veikto ekspertīžu uzskaitē, kā arī racionalizējot institūciju pasūtīto ekspertīžu veidus un apjomu, samazinot atbalsta funkciju veicēju skaitu un disciplinējot ekspertīžu noteicējus.

[20] **Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Ekspertīžu dienests** dokumentu tehnisko ekspertīzi veic no 2002.gada novembra. Pašreiz Ekspertīžu dienestā ir 7 eksperti, kuru ikdienas amata pienākumi ir tieši saistīti ar robežsardzes pamatpienākumiem, proti, šie eksperti nodrošina nekavējošu dokumentu ekspertīzi uz robežas (lidostā „Rīga”, uz Latvijas – Krievijas robežas), kas nebūtu iespējams, ja katrs dokuments, par kura autentiskumu radušās šaubas, būtu jānogādā galvaspilsētas ekspertīžu birojā. Eksperti veic arī citus uzdevumus – dokumentu padziļinātu izpēti robežpārbaudes otrajā līnijā, viltoto dokumentu aprakstu sagatavošanu, robežsargu izglītošanu u.tml. Visas atbalsta funkcijas Ekspertīžu dienestam nodrošina Valsts robežsardzes attiecīgās struktūrvienības, atsevišķas amatpersonas atbalsta funkciju veikšanai nav nodarbinātas. 2008.gadā Ekspertīžu dienesta eksperti veikuši 80 dokumentu tehniskās ekspertīzes un 1332 padziļinātās pārbaudes, kas matemātiski sastāda vidēji 201 dokumenta pārbaudi katram ekspertam gadā jeb aptuveni 19

⁴ Saskaņā ar Ministru kabineta 27.01.2009. instrukciju Nr.3 „Kārtība, kādā plāno un veic valsts pārvaldes funkciju auditu un ievieš funkciju audita ieteikumus”1.pielikumu

pārbaudes mēnesī. Kopējā Ekspertīžu dienesta ekspertu atlīdzībai izlietotā naudas summa 2008.gadā sastādīja LVL 57 872, līdz ar to viena dokumenta pārbaudes vidējās izmaksas sastāda LVL 41.

Tā kā darbs, atklājot viltotus dokumentus valsts robežšķērsošanas gadījumā, ir veicams nekavējoties, jo persona, par kuras uzrādīto dokumentu ir radušās šaubas, tiek aizturēta (tiek ierobežotas būtiskas šīs personas tiesības uz brīvību), kā arī ņemot vērā to, ka ietaupījums, likvidējot Ekspertīžu dienestu, būs mazāks par indivīdu tiesībām nodarīto kaitējumu, likvidējot iespēju nekavējoties uz robežas veikt dokumentu ekspertīzi, Funkciju audita grupa atzīst, ka **izmaiņas Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Ekspertīžu dienesta darbībā nav nepieciešamas.**

[21] Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes sastāvā ietilpst Ekspertīžu birojs, Kvalitātes vadības nodaļa, Reģionu birojs, materiāli tehniskās apgādes grupa un Grāmatvedības grupa. Tādējādi secināms, ka, lai arī Kriminālistikas pārvalde ir Valsts policijas struktūrā, tās atbalsta funkcijas (grāmatvedība, kvalitātes vadība, apgāde) tiek nodrošinātas atsevišķi no vispārējās Valsts policijas grāmatvedības, kvalitātes vadības un apgādes.

2008.gadā kriminālistikas pārvaldē bija nodarbināti 223 cilvēki, kas strādāja kā štata darbinieki, un 33 ārštata darbinieki. Reģionu birojā strādājošo 150 personu slodzi veido izbraukumi uz notikumu vietām, ekspertīžu veikšana un dalība izmeklēšanas darbībās. Kopējais Kriminālistikas pārvaldes budžets 2008.gadā sastādīja LVL 2 813 711, no kuriem ieņēmumi no maksas pakalpojumiem tikai 3,98% jeb LVL 112 100. Atlīdzībai 2008.gadā iztērēts LVL 2 433 356 jeb 86,5%. Uzturdevas kompensācijai 2008.gadā iztērēts LVL 317 117.

[VP KP] **Kopējais 2008.gada budžets – 2 859 086.**

Lielākajai daļai Kriminālistikas pārvaldē nodarbināto personu piešķirtas speciālās dienesta pakāpes atbilstoši Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likumam, taču šādu pakāpju iešķiršana nav pamatota, jo Kriminālistikas pārvaldē strādājošo darbs nav tiešā veidā saistīts ar tiesību aizsardzību vai sabiedriskās drošības un kārtības nodrošināšanu.

[VP KP].Reģionu birojā (un arī daļai Ekspertu biroja) speciālās dienesta pakāpes ir pamatotas, jo darbinieki brauc uz notikumu vietām, strādā summēto darba laiku, lieto trafaretas un speciāliem signāliem aprīkotas automašīnas, piedalās operatīvajos pasākumos un, gadās - arī likumpārkāpēju aizturēšanā.

Tomēr varētu lemt par pakāpenisku speciālo pakāpju „noņemšanu”, ekspertiem ar tām sasniedzot izdienas vecumu.

Papildus ekspertīžu veikšanai Kriminālistikas pārvalde veic šādus uzdevumus:

- DNS nacionālās datu bāzes uzturēšana;
- pirkstu nospiedumu un pēdu datu bāzes uzturēšana (LATAFIS);
- ložu un čaulu kolekcijas uzturēšana;
- izņemto narkotisko un psihotropo vielu, šaujamieroču, munīcijas un sprāgstvielu glabāšana;
- šaujamieroču kolekcijas veidošana;
- šaujamieroču atšaušana;
- [VP KP] kā arī:
- narkotisko un psihotropo vielu iznīcināšana;
- ložu un čaulu automatizētās identifikācijas sistēmas uzturēšana (ALCIS);

- viltoto Eiro naudas zīmju klasifikācija un ievade Eiropas Centrālās Bankas uzturētajā datu bāzē (CMS);
- datu par personas identifikācijas dokumentiem ievade FADO sistēmā;
- viltoto papīra naudas zīmju un metāla monētu kolekcijas uzturēšana;
- pirotehnisko izstrādājumu klasifikācija.

Situācija, kurā vienas organizācijas (Valsts policijas) struktūrvienība (Kriminālistikas pārvalde) pati uztur amata vietas atbalsta funkciju veikšanai, nav atbalstāma. Līdzīgi, kā norādīts iepriekš, nav atbalstāma situācija, kurā Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes veiktās ekspertīzes tiek veiktas arī citā valsts pārvaldes iestādē – Valsts tiesu ekspertīžu birojā. Ievērojot minēto, Funkciju audita grupa ierosina apvienot Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldi ar Valsts tiesu ekspertīžu biroju, iegūstot ietaupījumu uz atbalsta funkciju rēķina.

[VP KP] No 2009. gada 1.jūlija daļa šo funkciju tiks nodota Valsts policijai-plānots izveidot centralizēto grāmatvedību.

Pašreizējā situācijā Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes eksperti reģionos nodrošina ne tikai ekspertīžu veikšanu, bet arī notikuma vietu apskati un pēdu izņemšanu notikuma vietās. Tā kā notikumu vietās atstātās pēdas ir ļoti dažādas, praksē nav iespējams nodrošināt visu veidu ekspertu izbraukšanu uz tām, tāpēc Funkciju audita grupas ieskatā pierādījumu un pēdu izņemšana no notikumu vietām būtu atstājama kriminālistikas speciālistiem – Valsts policijas darbiniekiem, ekspertus pieaicinot vienīgi sevišķi sarežģītos gadījumos. Tādējādi tiktu nodalītas ekspertīžu veikšanas un izziņas funkcijas, papildus nodrošinot ekspertu neatkarību un izziņas izdarītāju atbildību par savu rīcību notikumu vietās. Šādu pieeju atbalstījis arī Valsts tiesu ekspertīžu birojs un Valsts policijas koledža [VP KP]: **kļūda – koledža NEatbalsta!**, kas pašreiz apmāca kriminālistikas speciālistus. Vienlaikus būtu veicināma kriminālistikas mācību kursa atjaunošana Latvijas Policijas akadēmijā.

[VP KP] Šāda sistēma pastāvēja līdz 2005.gada oktobrim, kad, stājoties spēkā tagadējam Kriminālprocesa likumam, visi inspektori-kriminālisti un tehniķi-kriminālisti tika pievienoti VP KP, un atbilstoši Kriminālprocesa likumam iecelti ekspertu un ekspertu palīgu amatos. Pašreizējai struktūrai ir vairāk priekšrocību pret agrāk esošo sistēmu un tā sevi ir pilnībā attaisnojusi. VP KP Reģionālā biroja eksperti veic ne tikai notikumu vietas apskates, bet arī lielākā daļa ir ieguvuši tiesības veikt dažāda veida ekspertīzes, kas būtiski atslōgo Ekspertu biroju un paātrina krimināllietu izmeklēšanu.

Funkciju audita grupa ir saņēmusi ierosinājumu **likvidēt regulārās vītņstobru atšaušanas funkciju un noteikt, ka attiecīgie ieroči atšaujami tikai vienu reizi, ko veic to oficiālās izplatītājinstitūcijas.** Vienlaikus Funkciju audita grupa nav saņēmusi aptiprinājumu tam, ka vienreiz atšauti ieroči to intensīvas lietošanas laikā nemainītu savas trases vai tās nebūtu iespējams mākslīgi pārveidot. Funkciju audita grupas ieskatā noziedzības palielināšanās risks, izmantojot oficiāli iegādātus šaujamo ierocus, neatsver argumentus, kas stādīti par labu ieroču regulāras atšaušanas funkcijas likvidācijai (neērtības, kas tiek sagādātas šo ieroču īpašniekiem).

[VP KP] Ierosinājums par ieroču kontrolšāvienu veikšanu tikai vienu reizi, nav atbalstāms, jo pašreizējā sistēma, ko nosaka Ieroču aprites likums, sevi ir attaisnojusi. Reģistrētie ieroči netiek izmantoti noziedzīgiem nodarījumiem. Tādējādi tiek veikta noziegumu prevencija un ieroču īpašnieki, zinot, ka viņu īpašumā esošie vītņstobru ieroči reizi 5 gados ir jāatšauj, tiek disciplinēti, reģistrēto ieroču nelegāla aprite praktiski nav iespējama, ieroči ir izsekojami, tiek novērsta ieroču pārveidošana (stobru nomaiņa). Labums sabiedrībai - drošība un kārtība, pilnībā atsver ieroču

īpašnieka „neērtību” ierasties VP KP reizi 5-os gados un nodot ieroci kontrolšāviena veikšanai.

[22] Valsts Tiesu ekspertīžu birojā 2009.gadā strādā 51 personas, no tām 4 ārštata darbinieki. 11 cilvēki nodarbināt atbalsta funkciju veikšanā (grāmatvedība, lietvedība, uzkopšana, personāla vadība, kvalitātes vadība u.tml). Atbalsta funkcijās nodarbināto kopējā noteiktā mēnešalga 2009.gadā paredzama **LVL 115 138**.

Kā norādīts iepriekš, Valsts tiesu ekspertīžu biroja veiktās ekspertīzes lielā mērā pārklājas ar Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes veiktajām ekspertīzēm, kas nav atbalstāmi, tāpēc Funkciju audita grupa ierosina apvienot Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldi ar Valsts tiesu ekspertīžu biroju, iegūstot ietaupījumu uz atbalsta funkciju rēķina.

[23] Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs veic tiesu medicīniskās ekspertīzes fiziskām personām, kuru dzīvībai un veselībai nodarīts kaitējums, kā arī pēkšņā nāvē mirušām personām. 2008.gadā veiktas 12 008 ekspertīzes, no tām 3402 pēkšņā nāvē mirušām personām, bet 8608 – dzīvām personām.

VTMEC 2009.gadā strādā 206 personas un ir izveidotas 16 rajonu un starprajonu tiesu medicīnas ekspertīzes nodaļas, kurās nodarbinātas 78 personas. Administratīvajā struktūrvienībā nodarbinātas 10 personas, personāla struktūrvienībā 2 personas, grāmatvedības nodaļā 4 personas. Citās struktūrvienībās atbalsta funkcijas veic 4 personas. Atbalsta funkcijās nodarbināto kopējā noteiktā mēnešalga 2009.gadā paredzama **LVL 119 214**.

2008.gadā VTMEC paredzētais finansējums bija LVL 2 531 757, no kura LVL 2 396 466 jeb 94,6 % tika izlietots darba samaksai un darba devēja sociālās apdrošināšanas iemaksām.

Atsevišķas VTMEC veiktās ekspertīzes pārklājas ar Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes veiktajām ekspertīzēm (cilvēka matu morfoloģiskā izpēte, cilvēka bioloģiskā materiāla DNS genotipa noteikšana, narkotisko un psihotropo vielu izpēte, spirta un alkohola izpēte). Vienlaikus funkciju audita ietvaros tika konstatēta būtiska problēma – **no cilvēka līķa netiek noņemtas pirkstu pēdas daktiloskopiskās ekspertīzes veikšanai un iespējamai vainīgo personu identifikācijai, jo VTMEC nav attiecīgu ekspertu.** Lai novērstu abas norādītās problēmas, Funkciju audita grupa ierosina apvienot VTMEC ar Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldi un Valsts tiesu ekspertīžu biroju, nodrošinot vienotajā ekspertīžu iestādē strādājošo ekspertu savstarpēju sadarbību visu nepieciešamo pēdu identifikācijā, ai atrastu un sodītu vainīgās personas.

[VP KP] Nav skaidrs – kas domāts ar „pirkstu pēdām no līķa”. No līķa tiek noņemtas (izņemtas) visu veidu pēdas jau notikuma vietā. Nepieciešamības gadījumā līķis tiek „speciāli” iepakots un apskate veikta VTEB telpās ar eksperta-mediķa un eksperta-kriminālista piedalīšanos. Visi „nenoskaidrotie” līķi, kā arī ar miesas bojājumiem, tiek daktiloskopēti.

[24] SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” kā valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību darbojas kopš 2007.gada novembra, sniedzot ambulatoro un stacionāro medicīnisko palīdzību personām, kurām konstatētas psihiskās slimības vai uzvedības traucējumi, piemērojot medicīniska rakstura piespiedu līdzekļus personām saskaņā ar tiesas nolēmumu, veicot psihiatrisko rehabilitāciju un sniedzot ambulatoro un stacionāro narkoloģisko palīdzību.

Tiesu ekspertīžu jomā SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” veic tiesu psihiatriskās, tiesu psiholoģiskās un kompleksās ekspertīzes, kā arī narkotisko un psihotropo vielu un alkohola ietekmes ekspertīzes.

Tā kā funkciju audita uzdevums ir veikt auditu valsts tiesu ekspertīžu iestādēs, funkciju audita ietvaros netika apskatīta SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” darbība, kas nav saistīta ar tiesu ekspertīžu veikšanu.

Funkciju audita darba grupa secināja, ka nav iespējams atdalīt personas ārstēšanu no tiesu psihiatrisko un psiholoģisko ekspertīžu veikšanas. Vienlaikus, personu ārstēšana nebūtu saistāma ar tiesu ekspertīžu iestādes darbību. Tādējādi vienotajai tiesu ekspertīžu iestādei nebūtu pievienojamas tās SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” struktūrvienības, kas veic tiesu psihiatriskās, tiesu psiholoģiskās un kompleksās ekspertīzes.

Narkotisko un psihotropo vielu un alkohola ietekmes ekspertīzes, kas pamatā tiek izmantotas administratīvo pārkāpumu procesā, pamatā neatšķiras no citām tiesu ekspertīzēm, tās nav saistītas ar personu ilgstošu atrašanos ekspertīzes veikšanas vietā, tāpēc šis SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” ierosinām pievienot vienotajai ekspertīžu iestādei. Lai arī šādi ietaupījums no atbalsta funkcijām nebūtu ievērojams, tomēr būtu nodrošināta vienotība valsts tiesu ekspertīžu veikšanā, kā arī pašreizējās SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” iekārtas un darbinieki varētu tikt izmantoti citu ekspertīžu veikšanai (kurām nepieciešamas tādas pašas iekārtas un zināšanas).

[25] Funkciju audita ieteikumi:

1. Lai nodrošinātu vienotu pieeju tiesu ekspertīžu veikšanā valstī, kā arī lai iespēju robežās nodrošināt resursu ietaupījumu uz atbalsta funkcijas veicošajiem darbiniekiem, nepieciešams apvienot Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldi, Valsts tiesu ekspertīžu biroju un Valsts Tiesu medicīnas ekspertīžu centru. Tādējādi iespējams ietaupīt *LVL 140 052 gadā*, atbrīvojot no darba atbalsta funkcijas veicošos darbiniekus.

2. Ievērojot Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes un Valsts tiesu ekspertīžu biroja veikto ekspertīžu pārklāšanos, **abas šīs institūcijas būtu apvienojamas vienās telpās**. Šobrīd Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldē tiek plānota jaunas ēkas būvniecība, taču, ņemot vērā valstī pastāvošo ekonomisko situāciju, tās realizācijas iespējamība ir apšaubāma, tāpēc **iestādes būtu apvienojamas Aizsardzības ministrijas telpās Rīgā, Hospitāļu ielā 55, kur šobrīd liela daļa telpu netiek izmantotas**. Lai nodrošinātu vies veida ekspertīžu veikšanu vienā vietā, vienotajam ekspertīžu centram pievienojamas arī pašreizējās SIA „Rīgas narkoloģijas un psihiatrijas centrs” struktūrvienības – alkohola, narkotisko un psihotropo vielu reibuma ekspertīzes nodaļa un ķīmiski toksikoloģiskā laboratorija. *(Šeit nepieciešams aprēķināt pārcelšanās izmaksas, minimālās izmaksas telpu remontam un noteikt iespējamo termiņu)*

[VP KP] Šāda pārvākšanās (uz laiku!), ņemot vērā speciālās prasības laboratoriju telpām, prasītu ievērojamus līdzekļus un būtu to nepieļaujama izšķērdēšana. Pašlaik tiek projektēta jaunā VP KP ēka. Pēc plāna - līdz šī gada beigām jābūt gatavam saskaņotam tehniskajam projektam, izsniegtai būvatļaujai un sagatavotam būvlaukumam. Ēku plānots nodot ekspluatācijā 2012.gada sākumā.

Gadījumā, ja VP KP un VTEB tiek apvienoti, līdz jaunās ēkas nodošanai, varētu „pārcelt” dažas laboratorijas no vienas ēkas uz otru, lai optimizētu darbu un lieki nepārvadātu izpētes objektus.

3. Lai papildus ietaupītu valsts budžeta resursus, nepieciešams risināt jautājumu, kas saistīts ar īres/nomas maksu no vienas valsts iestādes otrai. Tā kā jebkurš valstij piederošs nekustamais īpašums pieder Latvijas Republikai, nav pamatota situācija, kurā viena Latvijas Republikas institūcija maksā īres/nomas maksu citai.

4. Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes iekārtu un darbinieku pārvietošana veicama pakāpeniski, atbilstoši iekārtu kalibrēšanas grafikam, izvairoties no nepieciešamības atkārtoti kalibrēt iekārtas ārpus kārtas (kalibrēšana atbilstoši metroloģisko pārbaužu programmai). Pieļaujama iespēja līdz brīdim, kad būs pieejami nepieciešamie resursi, atsevišķas Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes struktūrvienības var atrasties līdzšinējās telpās.

5. Ievērojot Valsts tiesu medicīnas ekspertīžu centra specifiku un atšķirīgās ekspertīzes, Valsts tiesu medicīnas ekspertīžu centrs Rīgā saglabājams esošajās telpās, vienlaikus izveidojot vienotu vadību un vienoti nodrošinot atbalsta funkciju veikšanu. Tādējādi tiktu nodrošināta vienveidīga tiesu ekspertīžu politikas īstenošana un vienmērīga tiesu ekspertīžu veicēju attīstība.

6. Jaunveidojamā Ekspertīžu biroja reģionālā struktūra organizējama vienoti Zemgalē, Latgalē, Kurzemē un Vidzemē, nodrošinot reģionālās struktūrvienības atrašanos 100-150 km attālumā no jebkuras vietas Latvijā. Līdz ar to optimizējama Valsts Tiesu medicīnas ekspertīžu centra reģionālā struktūra, ietaupot LVL 7680 gadā uz atbalsta funkciju veicējiem. Izvērtējama arī iespējama ekspertu skaita samazināšana.

7. Valsts tiesu medicīnas ekspertīžu centra veiktās dzīvo cilvēku ekspertīzes bieži ir balstītas uz praktizējošu ārstu slēdzieniem un dokumentāciju, neveicot papildus pārbaudes. Līdz ar to šo ekspertīžu veikšanu daļēji iespējams nodot slimnīcu uzņemšanas nodaļās strādājošiem ārstiem, kas savas kompetences robežās konstatētu personai nodarīto miesas bojājumu raksturu un apjomu. Slimnīcu uzņemšanas nodaļu ārsti, ar kuriem konsultējās Funkciju audita grupa, piekrita šādam risinājumam, neuzskatot to par būtisku papildus apgrūtinājumu, jo jau šobrīd noziedzīgos nodarījumos cietušās personas dodas vispirms pie ārsta poliklīnikā vai slimnīcas uzņemšanas nodaļā un pirmo medicīnisko palīdzību saņem tur, savukārt VTMEC eksperti personu apskata vēlāk vai pat izdara secinājumus vienīgi, pamatojoties uz ārsta sastādītajiem dokumentiem, ko apliecina Funkciju audita grupas apskatītie ekspertu atzinumi. Tiesu medicīnas ekspertu iesaiste līdz ar to varētu notikt tikai īpaši sarežģītos gadījumos, kad nepieciešamas padziļinātas zināšanas tieši jautājumos, kas saistīti ar personām nodarīto personisko kaitējumu. Tādējādi iespējams ietaupīt **LVL 762 819 gadā**.

Tomēr šī jautājuma pilnīgai atrisināšanai nepieciešama ārstniecības personu papildus izglītošana tiesu medicīnas jomā, līdz ar to priekšlikuma īstenošana būtu iespējama tikai ar 2011.gadu..

8. Būtiska valsts tiesu ekspertīžu iestāžu problēma ir iespējami nepamatoti vai nevajadzīgi nozīmētās ekspertīzes. Lai risinātu šo problēmu, nepieciešams mainīt valsts budžeta resursu plūsmu, novirzot valsts budžeta līdzekļus nevis ekspertīžu iestādei, bet institūcijām, kas pasūta ekspertīzes (Valsts policijai, Tiesu

administrācijai, prokuratūrai), tādējādi nodrošinot mērķtiecīgi noteiktas ekspertīzes. Sākotnēji būtu izdalāmi iezīmēti resursi ministrijā, kuras padotībā atradīsies vienotā ekspertīžu iestāde.

[VP KP] Sk. piezīmi augstāk.

Tikai 3% no ekspertīzēm (apm. 1000 no 33 000), ko veikusi VP KP 2008.gadā, ir noteikušas citas institūcijas (ne Valsts policija). Tāpēc – kaut kādā veidā „pārplānot” budžeta resursu plūsmu vajadzētu gadījumā, ja jaunveidojamā iestāde atradīsies ne Valsts policijas struktūrā.

9. Valsts budžeta resursu plūsmas izmaiņas arī veicinātu privāto ekspertu iesaisti tiesu ekspertīžu tirgū. Pašreiz ekspertīzes pasūtītājam jāizvēlas starp „bezmaksas” ekspertīzi kādā no valsts ekspertīžu iestādēm un „maksas” ekspertīzi no privātā eksperta. Izmainot finanšu plūsmu, visas ekspertīzes kļūs „maksas”, tāpēc procesa virzītājs ekspertīzes veicēju varēs izvēlēties, balstoties uz kvalitātes apsvērumiem. Nav pamata uzskatīt, ka privāto ekspertu korupcijas risks būtu augstāks par valsts iestādē strādājošu ekspertu korupcijas risku. Vienlaikus, Latvijā šobrīd ir sertificēti četri privātie tiesu eksperti, kas nepieļauj tūlītēju visu viena veida ekspertīžu nodošanu privātajam sektoram, tāpēc šāda nodošana būtu veicama pakāpeniski, dodot iespēju veidoties tirgum šajā jomā un iespēju privātajam sektoram attīstīties. Jau pašreiz privātais sektors varētu daļēji nodrošināt autotenisko, infotehnisko, DNS un grāmatvedības ekspertīžu veikšanu.

[VP KP] Jāpiebilst, ka izziņas izdarītāja izvēli, zinot ierobežoto budžetu ekspertīžu veikšanai, noteiks nevis kvalitāte, bet gan ekspertīzes veicēja noteiktais cenrādis!

10. Izveidojot vienotu ekspertīžu iestādi, nepieciešams izlemt jautājumu par tās padotību. Iepazīstoties ar pasaules pieredzi šajā jomā secināms, ka valstu skaits, kurās ekspertīžu iestādes ir padotas Tieslietu ministrijai, ir praktiski līdzvērtīgs valstu skaitam, kurās ekspertīžu iestādes ir padotas Iekšlietu ministrijai. Vienotās ekspertīžu iestādes padotība Tieslietu ministrijai veicinātu tās neatkarību no procesa virzītāja. Tomēr pašreizējā ekonomiskajā situācijā jāņem vērā arī tas, ka Iekšlietu ministrijas Valsts policijai ir telpu un transporta resursi visā Latvijas teritorijā, un vienotās ekspertīžu iestādes reģionālajām nodaļām būs nepieciešama šo resursu izmantošana, tāpēc pašreiz ekonomiski izdevīgāk ir noteikt vienotās ekspertīžu iestādes padotību Iekšlietu ministrijai.

11. Lai nodrošināt izziņas un ekspertīzes funkciju nošķiršanu, būtu samazināms pašreizējais Valsts policijas Kriminālistikas pārvaldes reģionālajās nodaļās strādājošo skaits, saglabājot amata vietas vienīgi ekspertīžu veikšanai, vienlaikus palielinot Valsts policijā strādājošo skaitu. Vienlaikus nepieciešams būtiski uzlabot Valsts policijas darbinieku zināšanas kriminālistikā, veidojot īpašus tālākizglītības kursus un seminārus, padziļinot Valsts policijas koledžā apgūstamās zināšanas šajā jomā, kā arī atjaunojot kriminālistikas mācību kursu Latvijas Policijas akadēmijā. Šim mērķim būtu novirzāma daļa no funkciju audita ieteikumu īstenošanas rezultātā ietaupītajiem resursiem.

[VP KP] Skatīt [21] komentāru par speciālistiem kriminālistiem. Papildus atzīmējam, ka, ņemot vērā šo ieteikumu, Valsts policijai būs nepieciešams papildus štata vietas, lai nodrošinātu pilnīgu notikumu vietas apskašu veikšanu, jo eksperti, kuri patreiz strādā reģionālajās laboratorijās un rajonu un pilsētu pārvaldēs papildus notikumu vietas apskatēm veic arī ekspertīzes. Līdz ar to daļa darbinieku paliks tiesu

I.Bite Perceva, 67082904;
S.Zaharāne, 67876049;
D.Jurēvica, 67XXXXXX

LR iekšlietu ministrijas
 Ekspertīžu biroja struktūrsēmas
 projekts, 15.05.2009.

